

FUTHARK Futhark

Verenigingsblad van de Scandinavische Vereniging Groningen

September 2011
Jaargang 5 - nummer 2

futhark = abc

Door Anders Bay

"De lente is in aantocht, al laat de winter zich nog niet zo gemakkelijk verdrijven", schreef Christa in haar woord van welkom in de vorige uitgave van Futhark. In het verlengde hiervan kan ik nu schrijven: het najaar is in aantocht, al laat de zomer zich nog niet zo gemakkelijk verdrijven. In elk geval is het in de eerste helft van september nog behoorlijk warm buiten (met wat heftige buien af en toe, dat is waar).

De tijd van het najaar is natuurlijk de tijd voor lezingen in het kader van onze Scandinavische Vereniging. Het bestuur heeft opnieuw de krachten gebundeld, contacten met sprekers gelegd en uiteindelijk een, hopelijk, gevarieerd en spannend programma samengesteld. Dit programma presenteren we in deze nieuwe uitgave van Futhark. Hierin kunt u lezen over een lezing over de Zweedse 'nyckelharpa' en Zweedse dansmuziek, over een (persoonlijke) lezing over de interessante ontmoeting van een Nederlander met de Noorse cultuur en over een lezing over de totstandkoming van woordenboeken, waaronder het Zweedse woordenboek van Van Dale.

En onze vaste rubriek 'Het Scandinaviëgevoel van...' is deze keer een leuk verhaal van Berit Coombs die over haar jeugdhervindingen aan de Deense zomer vertelt.

Mijn eigen herinneringen aan deze zomer zijn o.a. vakantieherinneringen aan Karrebæksminde op Sjælland in Denemarken. En ik had het genoeg om persoonlijk iets bijzonders mee te mogen maken wat met mijn project over de Deense schrijver Martin A. Hansen te maken heeft. De Deense Martin A. Hansenvereniging verleende de Deense illustrator Ib Spang Olsen een erelidmaatschap van de vereniging wegens zijn illustraties van boeken van Hansen. Een van de tekeningen van Spang Olsen is de omslag van Hansens meest beroemde boek, *De leugenaar*.

Alle Deense kinderen zijn opgegroeid met de karakteristieke illustraties van Ib Spang Olsen en daarom was het leuk om deze grand old man (geboren 1921) in het echt te zien en horen. Alle kinderen in Denemarken kennen het leesboek *ABC* van 1967 door Halfdan Rasmussen met tekeningen van Spang Olsen.

Met dit leesboek dat zelfs is opgenomen in de officiële Deense *kulturkanon*, ben ik weer terug bij dit blad, want *abc* zijn natuurlijk de eerste letters van ons moderne alfabet, terwijl *futhark* de eerste letters van het alfabet van de Vikingen waren, en tevens de naam van dit verenigingsblad.

INHOUD

<i>Aankondiging</i>	
Programma najaar 2011	3
<i>Rubriek</i>	
Het Scandinaviëgevoel van...	6
<i>Verenigingsinformatie</i>	
Contributie & colofon	8

Ik wens alle leden veel leesplezier en hoop u zoveel mogelijk terug te zien bij onze lezingen!

PROGRAMMA NAJAAR 2011

Lezing: 'De nyckelharpa en Zweedse dansmuziek'

Door Jorieke Rutgers

15 september 2011

De nyckelharpa is een instrument dat in Zweden al eeuwenlang tot de menselijke verbeelding spreekt. De oudste afbeeldingen zijn gevonden in middeleeuwse kerkjes. Hier worden engelen vertoond, die op een horizontaal snaarinstrument met een bijzonder knoppensysteem spelen. Werden de klanken van de nyckelharpa beschouwd als hemelse muziek? Dit weet men niet,

maar in ieder geval werd er op de soms vrolijke, dan weer melancholische melodieën van de nyckelharpa getrouwd en gedanst. In de kerk en om de midzomerboom. Het volksdansen was vroeger *de* manier om een potentiële partner beter te leren kennen.

Nyckelharpa

'Näcken' door Tor Jäger

Echter, de nyckelharpa was door de geschiedenis heen niet altijd geliefd. De houding van de kerk sloeg in de achttiende eeuw geheel om: het nyckelharpaspelen in de kerk werd verboden, het dansen werd als zondig gezien en de klanken van de nyckelharpa werden geassocieerd met de duivel. Mythologische wezens als 'näcken' en dansmelodieën als 'Hårgålaten' verwijzen naar bizarre gebeurtenissen, waarbij jonge mensen door duivelse muzikale verlokkingen niet meer kunnen ophouden met dansen totdat lichaam en ziel het uiteindelijk opgeven.

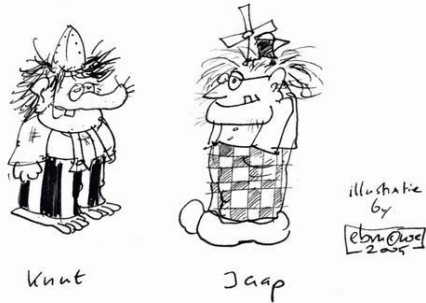
Jorieke Rutgers zal tijdens haar lezing ingaan op de geschiedenis van de nyckelharpa, meer vertellen over de volksdans en de mythologische vertellingen daaromheen en verschillende dansmelodieën ten gehore brengen.

Aanvang: 19:30 uur. Zaal 13.12.00.18, Harmoniegebouw RuG, Oude Kijk in 't Jatstraat 26 Groningen.

Lezing: 'Typisch Nedernoors. Een lezing met persoonlijke verhalen en hilarische anekdotes over vijf jaar avonturieren in Noors Møre og Romsdal.'

Door Hans den Dikken
27 oktober 2011

Als schrijver en ideeënmaker vertrok Hans den Dikken in 2004 met zijn gezin naar Noorwegen. Met zijn observerende blik schreef hij vijf jaar lang over bijzondere ontmoetingen, persoonlijke avonturen en ondernemen in Noorwegen. Verhalen over taalworstelen, bosbesverslaving en bier maken vonden hun weg naar de plaatselijke Åndalsnes Avis. En met de verhalen over de trollen Knut en Jaap en zijn eerste en tevens onvergetelijke ervaring met Rakefisk, heeft Hans zich plaatselijk bijna onsterfelijk gemaakt. Een deel van deze verhalen is samengebracht in de tweetalige bundel *Typisch Nedernoors*.

Een poging om een nieuw leven op te bouwen met ecotoerisme en duurzaam toerisme heeft een aaneenschakeling van onvergetelijke ervaringen opgeleverd. Zowel in de vorm van successen als debacles. Ook hier zal Hans tijdens de lezing een boekje over open doen.

Nog steeds is Hans regelmatig in de Romsdals Alpen te vinden. En nog steeds vragen de bewoners hem wanneer hij weer gaat publiceren. Inmiddels woont Hans voor het grootste deel weer in Amsterdam, waar zijn totaal vernoorste kinderen hem vragen waar zijn houthok is. En waarom ze een hek om die herten hebben gezet, die verderop in een hertenkamp rondlopen. En waarom bijna alles hier van baksteen is. Zelfs de straten.

Aanvang: 19:30 uur. Zaal 13.12.0018, Harmoniegebouw RuG.

Lezing: 'De totstandkoming van woordenboeken'

Door Hans de Groot

23 november 2011

In 1996 verscheen bij Van Dale het Handwoordenboek Zweeds-Nederlands/Nederlands-Zweeds. De behoefte aan een woordenboek was op dat moment groot, want na het woordenboek van mevrouw Boer-den Hoed uit de jaren 50 was er geen vertaalwoordenboek verschenen voor het Zweeds. Van het woordenboek van Van Dale is intussen de tweede druk verschenen (in 2008) en ook een interneteditie (via Van Dale Online).

Hans de Groot is een van de twee hoofdredacteurs van dit woordenboek en heeft het project van begin tot eind meegemaakt. Daarna heeft hij zich, in dienst van Van Dale ook bezig gehouden met een groot aantal andere woordenboeken.

Deze lezing gaat over hoe je een woordenboek maakt: hoe kom je aan de woorden en (nog belangrijker) aan de vertalingen? Welke keuzes moeten worden gemaakt? En hoe kijk je als maker terug op het resultaat? En wat vinden anderen ervan? En ten slotte: welke kant gaat het uit met woordenboeken. Is er, met de opkomst van internet en Google, nog toekomst voor het klassieke woordenboek?

Aanvang: 19:30 uur. Zaal 13.13.0309, Harmoniegebouw RuG.

Kerstfilm

14 december 2011

Net als vorig jaar zijn we dit jaar voornemens om in december een sfeervolle, winterse film te kijken. Welke film dat precies wordt is nog niet bekend. Als u een goede suggestie hebt, dan horen we dat graag.

Zodra er meer bekend is over deze avond wordt dat via post/e-mail en onze website bekend gemaakt.

HET SCANDINAVIËGEVOEL VAN...

Deze keer aan het woord: Berit Coombs, lid sinds 2009
Als Deense wordt dit verhaal weer iets over Denemarken

Favoriete Scandinavische plaats

Eerst wou ik natuurlijk Kopenhagen zeggen – met zijn oude gebouwen langs Nyhavn, mooie kastelen zoals Rosenborg Slot gelegen in Kongens Have, heerlijke plekjes allemaal in het hart van de stad...

Maar... als kind had ik de mogelijkheid (elke zomer voor twee weken) in Liseleje bij het kleine dorpje Melby op vakantie in een “sommerhus” te gaan. Elke dag met onze fietsen in het heuvelachtige landschap, door het dorp, langs idyllische boerderijen naar de open zee. 's Middags verstopten wij ons met een picknick in de grote duinen van het hele zachte zand langs het strand – (wij benoemen zo een duin als "en gryde" = een pan). Hier lagen wij onder – volgens mij – altijd de mooiste blauwe hemel en heerlijke zonnestralen... Nou dat staat nog steeds als mijn favoriete plekje...!

Favoriete Scandinavische boek

Een van de boeiendste boeken die ik de laatste tijd heb gelezen, is: ‘Den lukkede bog’ van Jette A. Kaarsbøl. Een oude vrouw, die alleen woont in een groot appartement in Kopenhagen, sterft in 1933. Wij ontmoeten Frederikke in 1932, waar zij eenzaam en verbitterd zit met haar jeugddagboek en probeert orde te scheppen in het verleden.

De roman ontvouwt zich in een tijd van verandering, waar moderne geleerde mannen in en uit de salons wandelen: P.S. Krøyer, J.P. Jacobsen, en niet in het minst de Brandes broers zitten er aan de eettafel, Herman Bang drinkt sherry in de bank, en het huis heeft echo's van levendige discussies in een eeuwig erbetoon aan de vrijheid van denken. Maar het is sowieso dat het over liberale gedachten gaat. De roman toont de tijdsbesteding, maar ook het verzwijgen en dubbele standaarden aan. Een echte aanrader, misschien iets om op te zoeken in het Nederlands of gewoon te lezen in het Deens...?

Favoriete Scandinavische film

Daar heb ik er veel van...

Momenteel is het de nieuwe film ‘Hævnen’ van Susanne Bier, de film die een Oscar heeft gewonnen. Ik heb de film hier in de bioscoop ForumImage, Groningen gezien met Aletta Westra – ook lid van onze vereniging – en we waren beiden zo sprakeloos erna!

Echt een film die je aan het denken zet. Het is een verhaal over vriendschap, wraak en ontrouw uit het dagelijks leven, gekruid met kleurrijke taferelen uit Afrika en opgenomen met echte professionele acteurs – en dan in het Deens!

Favoriete Scandinavische gerecht

Ik ben dol op koken, en van alles! Dus daarom heb ik vaak ‘resten’ in mijn koelkast en daarvan maak ik altijd verschillende variaties van ‘Pyt i pande’ – lekkere naam voor een gewoon lekker gerecht van eigen restjes met stukjes vlees, stukjes appel en kaneel gekookt erbij. (In Zweden bestaat er wel een origineel recept van dit gerecht)

Favoriete Scandinavische woord

“Kom, nu skal vi rigtig **hygge** os!” = “Kom maar laten we ons lekker **gezellig**” – met een stukje wienerbrød erbij! En als het helaas niet doorgaat, dan zeggen wij altijd “**Pyt** [put] med det!” = ”Het geeft niets”. Dit zijn mijn favoriete woorden: hygge en pyt.

Voor de volgende keer nodigt Berit graag

CONTRIBUTIE

Mocht u de contributie voor het jaar 2011 nog niet hebben overgemaakt, dan verzoeken we u dat nu te doen.

U kunt het bedrag (€ 15,00 voor individuen, € 22,50 voor paren of € 7,50 voor studenten) overmaken op rekeningnummer 3308305 t.n.v. Scandinavische Vereniging te Groningen.

Alvast bedankt!

Bij het voorblad:

Sinds enkele jaren heeft ook Oslo, in navolging van Kopenhagen, een opera aan het havenfront. Het bijzondere gebouw, ontworpen door architectenbureau Snøhetta, is geopend in 2008 en nu al een toeristische attractie van de eerste orde voor de Noorse hoofdstad.

Als bezoeker kan je het gebouw als het ware beklimmen (wel oppassen voor de ingebouwde struikelplekken) en daarna genieten van het uitzicht naar alle kanten over stad en Oslofjord.

En voor de bewoners betekent het een verrijking van het culturele leven, met in de drie zalen ieder jaar een grote hoeveelheid opera-, ballet- en muziekvoorstellingen.

COLOFON

Dit blad is een uitgave van de Scandinavische Vereniging Groningen

De redactie bestaat uit het bestuur van de vereniging
Anders Bay (voorzitter)
Frank Houwaard
(penningmeester/secretaris)
Christa Nagel
Niels Rambags
Hans Spa
Sandra Westerhof

Het blad wordt gratis verspreid onder alle leden van de Scandinavische Vereniging Groningen

Het lidmaatschap van de vereniging kost per jaar (prijzen in 2011)
€ 15,00 voor individuen
€ 22,50 voor paren en
€ 7,50 voor studenten

Wij zijn te bereiken per post:
Hardewikerstraat 32
9712 GT Groningen

via e-mail:
scandinavischevereniging@home.nl

op internet:
www.scandinavischevereniginggroningen.net